

מיכאל מאיר, סלע ושות'
MICHAEL MAYER, SELA & Co.
משרד עורכי דין - LAW OFFICE

Michael Mayer, L.L.B
Naama Sela, L.L.B

Zohar Lavi, L.L.B

מיכאל מאיר, עו"ד
נעמה סלע, עו"ד

זוהר לביא, עו"ד

Founders:
Alexander Tirosh (1910-2005)
Hayim Z. Mayer (1922-1995)

מיסודם של:
אלכסנדר תירוש ז"ל (1910-2005)
חיים ז. מאיר ז"ל (1922-1995)

חיפה : 27 ספטמבר 2020
סימוכין : 2208/120

לכבוד
הפורום להגות ליבראלית
לידי מנכ"לית הפורום דר חניטה אשתאי
ג.נ.,

הנדון: הצעת חוק למניעת אלימות כלכלית במשפחה

רקע

עצמאותו וחוסנו של התא המשפחתי הם אבן יסוד של החברה הישראלית. על מנת לשמר את חוסנו של התא המשפחתי אנו סבורים כי יש לקבוע מדיניות של צמצום התערבותה של המדינה בהתנהלות התא המשפחתי. עמדתנו הנה כי -ערכה המוסף של המדינה בתחום דיני המשפחה איננו בקביעת כללי התנהגות של חברי התא המשפחתי באמצעות חקיקה אלא בהעמדת מנגנוני גישור לטובת פתרון סכסוכים ככל שמתעוררים. התערבות שכזו הינה חריגה מהותית מסמכותה של המדינה ובבחינת הענקת כוח לא סביר ולא מידתי למנגנוני השלטון החל מהרשות השופטת וכלה ברשות המבצעת (משטרה וכו) כנגד הפרט, חירותו וזכותו הבסיסית לנהל את חייו ולכן יש לצמצמה למקרי קיצון של סכנה לגוף בלבד. ככלל אנו סבורים כי את ההתנהלויות הפולטיות הפנים- משפחתיות יש לאפשר לפרט לנהל באופן עצמאי במשפחתו שלו.

הצעת החוק

ממשלת ישראל יזמה לאחרונה ומקדמת אישור של הצעת חוק למניעת אלימות במשפחה (תיקון מס' 18 והוראת שעה) אלימות כלכלית התש"פ 2020. הצעה זו קבועה לדיון בפני ועדת חוקה חוק ומשפט ליום **20.10.2020**

"ה"חידושים" המוצעים בהצעת החוק

1. הוצאת צווי הגנה כנגד פרט במשפחה שנחשד בהפעלת " אלימות כלכלית" כנגד פרט אחר. "אלימות כלכלית" מוגדרת בתיקון לחוק בצורה רחבה שתלויה בעיקר בתחושתו של הפרט העותר לבית המשפט דוג':
1.1 7(א)(1) התנהגות מתמשכת של אדם כלפי בן זוגו תוך הטלת אימה(הדגשה שלי נ.ס) כפיה או הפעלת ששליטה עליו .....המונח "אימה" הנו מונח סובייקטיבי.

- 1.2 דוג נוספת -ס'7א(1)א... "התנהגות המקשה על מימוש התנהלות עצמאית של בן זוג ובכלל זה על יציאה לעבודה..." מה אנו למדים מכך? - כי בית המשפט אמור להתמנות להכרעה "באופן מימוש התנהלות הפרטים במשפחה". זאת ועוד, הרחבת המושג "אלימות", שמובנו הוא אלימות במובן הפיסי בלבד, ל"אלימות" מהסוג הסימבולי הוא בבחינת פירוק המושג משפטי "אלימות" מכל תוכן.
2. הפיכת "האלימות הכלכלית" לעוולה נזיקית חדשה בפקודת הנזיקין.
3. הרחבת תחולת החוק לגבי שני התיקונים הנ"ל לכל יתר חברי התא המשפחתי – הורים/ילדים/דודים/סבים וסבתות. דוגמא – ילד שלא יקבל דמי כיס לפי ציפיותיו יוכל בנקל לפנות לבית המשפט בתביעה כנגד הוריו וגם להיפך הוריו של הילדים ש"יחשו" אימה מבנם יוכלו במקום לפתור את הסכסוך בנתיב חינוכי/פסיכולוגי להגיש תביעה בענין זה.

המצב החוקי הקיים בישראל מייתר את החוק המוצע:

החוק הישראלי, ובתי המשפט המיישמים את החוק, נותנים כיום מענה נרחב לכל סוגיה בדיני המשפחה, באמצעות חוק יחסי ממון בין בני זוג, הזכאות לאיזון משאבים, הזכאות לנכסי קריירה, חוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו.

זאת ועוד, במצבים בהם עולה הטענה להעדר מידע כלכלי או הסתרת מידע, קיימת הזכות לקבל מביהמ"ש צווים לגילוי מידע וזכויות, אותם ניתן להפנות לבנקים, בתי השקעות, מקום עבודה, חברות ביטוח, לשכת רישום מקרקעין וכיוצ"ב, על מנת לאתר את הרכוש הרשום ע"ש הצד הנתבע ואשר לתובע זכאות למחציתו. בתי המשפט נענים לבקשות לצווים אלה ובפסקי דין, כאשר נקבע שרכוש אכן הוברח, מחוייב הצד שכנגד להעביר את מחציתו ממקורות שונים.

ככל שיש אירוע חריג כגון "גניבה" למשל בין בני זוג, או "איומים" הרי שהפתרון הקיים לבעיה זו מצוי בחוק הפלילי. אין כל צורך להוסיף סנקציה אזרחית בדמות "עוולה נזיקית". הוספת סנקציות כגון אלו המוצעות בחוק תגרום לתוצאה אחת והיא – הקצנת הקשר בין פרטים במשפחה.

בנוסף סכסוכים בין פרטי המשפחה יכולים להידון כיום במסגרת גישור שמקנה חוק הסדרי התדיינות בסכסוכי משפחה (הוראת שעה) התשע"ה 2014.

הסכנה הגלומה בהצעת החוק

1. הצעת החוק על שלושת מרכיביה כפי שפורטו לעיל הופכת את המדינה ל"מנהל התא המשפחתי" במקומם של בני הזוג.
- אנו רואים בחקיקת החוק ניסיון מסוכן של המדינה ל"משטר את התנהלותו של הפרט" שלא לשם הגנה על הגוף אשר הנה הסיבה המידתית היחידה לפי השקפתנו שיש לאשר בה התערבות שכזו בחיי הפרט.
- ניסיון זה מנוגד לפי השקפתנו לחוק יסוד: כבוד אדם וחירותו, וזאת, בין היתר משום שהוא נעשה על פי קריטריונים שרירותיים הנסמכים על "חוויה סובייקטיבית" של אחד מבני הזוג ומאפשרים כך לבית המשפט הכרעות שרירותיות.
2. מחייב הקמת ותגבור מנגנונים בירוקרטיים לתפעול החוק ולבקרה על יישומו.
3. בני הזוג יודעים טוב מכולם "מה טוב להם" ואם אינם מסתדרים (למרות אפשרויות הגישור הקיימים) הרי שהפתרון הנו לגשת להליך גירושין ולא ליצר מערכת "קדם גירושין" בניהול בתי המשפט.
4. תפיסת העולם הנגזרת מהחוק הזה היא, שמנגנוני המדינה אמורים לדעת טוב יותר מה טוב לפרט מאשר הוא עצמו. תפיסה זו מנוגדת לתפיסה חברתית ליברלית.
5. כניסת המדינה לניהול התא המשפחתי תגרום לפרימה סופית של הקשר בין בני הזוג וההשפעה על ילדיהם תהא הרסנית.

6. חדי העין יבינו מיד כי מדובר למעשה ביצירת מנגנון "קדם גירושין" בחסות בתי המשפט כאשר בן הזוג הראשון שיגיש תביעה יהא זה שיצבור לעצמו נקודות זכות בהליך הגירושין "המדמם ממילא" במדינת ישראל .

נבהיר – גישתנו לאי התערבות באלימות המוגדרת ככלכלית בתא המשפחתי, אינה נובעת מלגיטמציה לאלימות כלשהיא אלא מהכרה במגבלות יכולתה של המדינה לחנך את האזרחים בכל הנוגע לענייני המשפחה, באמצעות חקיקה מסוג זה. ,
אנו רואים בחומרה רבה את תופעות האלימות במשפחה - ואין חולק על כך שיש למנוע אותן על פי החוקים הקיימים כנגד אלימות והמיושמים כיום בצורה מיטבית עי המשטרה.
החוק הזה פוסע צעד אחד רחוק מדי –ומהווה ניסיון למשטר התנהלות הפולטיקה המשפחתית של הפרט – בעזרת המושג "אלימות כלכלית" שמאחר שאינו בעל פשר ממשי – מאפשר לכל שופט להכריע באופן שרירותי ללא כל הגבלה בפרשנותו של אותו מושג.

נדגיש, חברה ליברלית ודמוקרטית מכירה בערכי חירותו של האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן חורין להנהל את חייו ואת וגם את המחלוקות המשפחתיות שלו(למעט במצבים של אלימות פיסית), בעצמו ובפרטיות .

למדינה אין מקום להתערב ולהתוות לתא המשפחתי כיצד להתנהל כלכלית, הבחירות בתא המשפחתי כיצד להתנהל כלכלית הינם בחירה של בני הזוג .
יתרה מכך הרחבת תחולת החוק המוצע על כל בני המשפחה והקניית זכות חדשה לתביעה נזיקית (שאינה קיימת היום בספר החוקים בישראל) בתוך המשפחה תהפוך את המשפחה ל" תגרה רבת משתתפים" בחסות המערכת המשפטית .

לסיכום

- 1.קיימים במערכת החקיקה במדינת ישאל מנגנונים יעילים וטובים לפתרון בעיות מסוג " האלימות הכלכלית"(ככל שקיימת) ולכן הנזק מהצעת החוק גדול עשרות מונים מהתועלת.
- 2.חוק זה יביא לכך כי כל התנהלות פנים משפחתית הנה פוטנציאל להוות " סוגיה משפטית" שדרכה סלולה לבית המשפט.
3. ניסוח החוק יוצר מצב שבו העוולה (בגינה הוגשה הפניה לבית המשפט) היא "אמורפית", אין לבן משפחה יכולת לדעת כיצד לתכנן מעשיו ומה מותר ומה אסור והכל תלוי בתחושותיו של המתלונן ובפרשנות בית המשפט. אזרח אמור לדעת מה מותר ומה אסור לו לעשות על פי קריטריונים מדויקים ולכן ככל שמסיבה כלשהיא לאחר התנגדותנו זו ימשיך הטיפול בהצעה מסוכנת זו יש הכרח להכין רשימה של פעולות שיחשבו " אימה " לפי החוק .
4. הצעת החוק תהפוך את המשפחה על כל שלוחותיה(ילדים /דודים/סביבם סבתות) לזירה משפטית של סכסוכים ותביעות .

ככל שנושא זה קרוב לגישתכם אתם מוזמנים להגיש התנגדותכם לחוק לועדת חוקה חוק ומשפט

בכבוד רב
ובברכת שנה טובה

וגמר חתימה טובה

נעמה סלע עו"ד

